

Dünya maden haberleri

Almanya:

Kömürden mayi mahrukat istihsalı:

Ren - Westfalya kömür sendikasının son kararına göre Dortmund civarında müşterek sermaye ile büyük bir mikyasta kömürden motor yağları istihsal fabrikası tesis edilecektir. Bu fabrikanın senevî çalışma kabiliyeti 100.000 ton olacak ve bu tesisat için lâzım olan sermaye asgarî 3-4 milyon markı bulacaktır. Ruhr havzası, kömüründen Diesel ve saire makinelere vâsi mikyasta yağ temini için, çok mühim görülmektedir. Fakat bu tröste Krupp, Glöckner ve Stinnes gibi büyük şirketler kendi ocaklarında senevî 20.000-30.000 ton terkibi petrol yapan hususî fabrika inşa edeceklerinden, dahil olmayacaklardır. Terkibî petrol istihsalı esnasında hâsıl olan gazları demir izabelerinde istifade edilmesi için fabrikanın demir dökme imalâtanesi yakınında kurulması mukarrerdir. Kurulacak fabrikanın yeri ve konacak sermaye miktarı daha henüz kat'î olarak tesbit edilmemiştir.

1935te Almanyannın benzol istihsalâtı:

Bochum'daki Benzolverband'a mensup Dr. Kiemstedt, Almanyannın, benzol istihsalinde 1932deki 230.000 ton (asgarî) ve 1934deki 300.000 tona mukabil 1935te 400.000 tona çıkmıştır.

Almanyadaki ağır yağlar istihsalı 110.000 tona çıkmış olması Alman istihlâkinin, % 16 ilâ 17 sini kapatmağa kâfi görülmektedir.

Almanyannın 1935 senesi kömür istihsalı:

(Milyon ton üzerine)

	Maden kömürü	Lignit	Kok	Briket	
				Maden kömüründen	Lignit-ten
1935 istihsalı	143,01	147,38	29,56	5,48	32,9
1934 senesine nisbeten	+ 7,43%	+ 7,36%	+ 12,63 %	+ 5,44	+ 4,84

Mart 1935 den itibaren Almanya kömür istihsalı sahasına Sar havzası da iştirak ettiğinden ötürü 8,89 milyon ton maden kömürü, 219.112 ton kok bir istihsal fazlalığı temin edilmiştir. Almanyada kömür istihsalinde 377.586 ameale çalışmıştır.

Almanyannın 1935 senesinde maden cevheri ticareti (ton üzere)

	Kurşun	Demir ve manganez	Kükürt	Bakır	Çinko
İthalât	83.983	15.920.180	1.018.560	400.536	117.240
İhracat	8.727	303.132	21.888	5.796	27.780

1935 senesi mahlut maden ticareti (ton üzere)

	Demir ve halitası	Bakır ve halitası	Kurşun ve halitası	Nikel ve halitası	Çinko ve halitası
İthalât	921.600	231.012	54.516	6.240	83.376
ihracat	3.216 600	115.980	10.152	564	8.592

Amerika:

Amerikada bakır vaziyeti:

1935 senesinde 1934 e nisbeten Amerikaya bakır ithali çoğalmıştır. "American Bureau of

Metal Statistics,, e göre 1935 senesinde (bakirli cevher dahil olduğu halde) 255.585 ton bakır ithal edilmiştir. 1934 senesinde ise yalnız 213.050 ton idi. Amerikadan bakır ihracatı ise 1934 te 278.749 tondan 1935 senesinde 266.599 tona düşmüştür.

Amerikada bakır fiyatının I lb. = 9,50 sente çıkarılması Londra maden borsasında da bakır fiyatını arttırmış ve senenin en yüksek noktasına çıkarmıştır. İkincikânun ayındaki acun bakır stoku 489.900 tona çıkmıştır. Fakat Amerika bakır istihlâkinin gittikçe artması ve Şubat ayında 60.000 tonu geçmesi Londra borsasında bakır fiatlarının daha sağlamlaşmasına sebebiyet vermiştir.

Diğer taraftan ingiltere harbiye dairelerince bakır satın alınması Londra maden borsası bakır stokunu 87.302 tondan 82.260 tona indirmiştir. Ecnebî bakır alıcılar arasında da Japonya, Polonya ve isviçre birinci gelmektedir, İtalya tarafından bakır mubayaası da devam ediyor. Bazı devletlerin silâhlanması ve Amerika bakır istihlâkinin çoğalması yakında bakır fiyatının düşmeyeceğini göstermektedir.

Petrol istihsalinin kontrolü:

Kalifornia petrol müstahsillerinin merkezî komitesi, Kalifornia gündelik ham petrol istihsalâtını takriben 80.000 baril azaltarak, 600.000 barile indirilmesini teklif etmektedir. Bu teklif kabul edildiği takdirde, hemen tatbik edilecektir.

Petrol istihsalî:

Amerika Birleşik Devletlerinde şubatın birinci haftasındaki vasatı günlük ham petrol istihsalî olan 2.763.750 barile mukabil ikinci haftadaki vasatî istihsal 2.754.250 baril olmuştur.

9 uncu arsulusal madenî yağlar sergisi Mayıs 1936da Amerikada Tulsa-Okla şehrinde açılacaktır. Bu sergiye Almanyanın maden yağı müstahsilleri de iştirak edecektir.

Afrika:

Cenubî Afrika Birliğinin maadin bakanlığının verdiği bir habere göre Cenubî Afrika-

nın manganez cevheri mevcudu 3,5 milyon ton tahmin edilmektedir.

1936 senesinin birinci iki ayında Cenubî Afrikada altın istihsalî ikincikânunda 924.081 oz veya 28739 kg. şubat ayında 894.624 oz veya 26823 kiloyu bulmaktadır.

Cenubî Afrika ittihadı:

Cenubî Afrikada 1936 başında 12 yeni altın ocağı tesis edilmiş ve işe başlanmıştır. Bu şirketlerin genel sermayesi 15.000.000 ingiliz lirasını tutmaktadır. 1936 da geçen sene-ye nisbeten altın istihsalî artacağı umulmaktadır.

Cenubî Afrika altın madenlerinin yeni vergi nizamı:

Cenubî Afrika Birliğinin Finans Bakanı M. Havenga Cenubî Afrika altın madenleri için yeni bir vergi şekli tanzim etmiştir.

Hülâsa olarak yeni vergi usulü şu şekildedir:

1 — Elde edilen kârların üzerinden % 15 sabit vergi.

2 — Azamî % 35 miktarında müterakkî vergi. Bu verginin senelik faiz miktarı her maden için, çıkarılan altın değerinden % 40 masarifi çıkarılarak geri kalan kısma göre tanzim edilecektir.

Elde edilen kârlar çıkarılan altın değerini 12 1/2 % miktarında geçmezlerse madenler yalnız % 15 sabit vergiyi verecekler.

Bu suretle bir madenin vereceği verginin azamisi % 50 ve asgarisi % 15 olacaktır.

Haut-Katanga Union Miniere Şirketi:

Haut- Katanga Union Miniere'i ile Katanga Comite Special'i aralarında 24 martta mühim bir uzlaşma imzalanışlardır. Bu uzlaşma ile Haut-Katanga Union Miniere'in eshamı tevhit edilmiş ve sermayesi fazlalaştırmıştır. Bu ameliyenin ortaya konabilmesi için ilk evvelâ muhtelif esham ve Katanga Comite Special'in imtiyazları gibi meriyette bulunan ahkâmın tadilî lâzımdı.Yeni uzlaşmaya göre ortaya çıkarılan umumî hisseler, şirketi, miktarı takriben 457 milyon franga balığ olan ve faizi % 6 bulunan borçlarını ingiliz lirası veya florinle ödeyebilecek bir hale getirmektedir.

Binaenaleyh, yalnız faiz cihetinden sabit mükellefiyetli 27 1/2 milyonluk bir tasarruf vücuda gelecektir. Piyasa bu ameliyelerin faydalarını sezdi ve fiatlar yükseldi, fakat borsa kapanışında yeniden düştü, imtiyazlı aksyon 1.565 ten 1.540 a indi.

Arnavutluk:

Genel savaştan sonra Arnavutluk arazisinde muhtelif ecnebi şirketler tarafından petrol araştırmaları yapılmıştır. İngiliz sermayesile teşekkül eden "Anglo-Persian Oil Co.» ve Fransız sermayesile teşekkül eden "Credit General de petroles,, şirketleri 1918 den 1925 senesine kadar 12.810 metre derinliğinde 17 sondaj yapmışlardır. 1925 senesinden de 1935 senesine kadar inhisara yakın bir arama hakkına sahip italyan şirketleri tarafından 30.045 metre derinliğinde 58 sondaj yapılmıştır.

İtalyan şirketleri Devoli vilayetinde 1933 senesi zarfında 3730 metre, 1935 senesi zarfında da 9.985 metre derinliğinde sondaj yapmışlardır. 160 hektarlık bir sahada yapılan 20 forajdan yalnız yedi tanesinde kabili istifade ham petrol emareleri görülmüştür, hatta bazıları 2200 metre derinliğe ulaştıkları halde işletmeye değer bir toplantıya rastgelmemişlerdir.

Devoli ve Kukuva vilayetlerinde 700-800 metre derinliğindeki kuyulardan pek az petrol çıkarılmaktadır, italyan şirketlerinin Arnavutluk arazisinde petrol aramak imtiyazı 60 sene için muteber olup bu şirketlerden biri ayrıca 20 sene müddetle mahrukat ithal hakkına da sahiptir ki, 1934 senesi zarfında Romanyadan 5429 ton petrol ithal etmiştir.

Vallona limanına da Arnavutluk petrollarının borularla nakil hakkını alan İtalyan şirketine İtalya hükümeti 70 milyon liralık bir tahsisat vermeyi kabul etmiştir.

Avusturya

Avusturyada altın işletme:

Avusturyadaki altın madenleri hakkında Avusturya Jeoloji Enstitüsü baş jeologu maden

müşaviri Prof. Dr. Vagen tarafından verilen raporun hulasasını aşağıya yazıyoruz.

Alp dağları garbı Roma hakimiyeti altında iken Avrupanın en mühim altın madenlerini ihtiva ediyordu. Bilhassa 16 inci asırda buradaki altın madenleri işletmesi çok ilerlemişti. Fakat Amerikanın keşfile yeni dünyada altın ocaklarının işletilmesi ve Avrupaya ihracı, basit bir işletme sistemi ve intizamsız bir idareye sahip olan bu madenleri müşkül vaziyete düşürdü, ve bilnetice sermayenin azalması ile iflâs ettiler.

Şimdi o zamandan kalma Fundkofel ve Nassfeld mıntakalarından kalma iki maden ocağı vardır. Nassfel'deki galeri 2200 metre olup beher ton cevherde 11 gram altın ve Fundkofel'deki madenin de tonunda 9 gram altın var.

Modern bir tesisat ile bu madenler işletildiği takdirde beher madenden yevmiye yarım kilogram ve senede 300 kg. altın elde edilebiliyor ki 1.800.000 Avusturya şilini bir değer demektir.

Eski usul çalışma ile altın zayıyatı % 25 iken yeni fennî tatbikatla bu miktarın % 4—8e kadar indirileceği tahmin edilmektedir.

Avustralya

Avustralyada kömürü mayileştirme:

Avustralyanın Maitland hayzası kömüründen benzin ve ağır yağları Lyon Bros usulile istihsal için Newcastle'da "Kömür-Petrol Anonim Şirketi,, tesis edilmiştir. Avustralyanın sâbik ticaret bakanı Mr. Frederik Stewart İngilterede tetkik seyahatinde kömürü mayileştirme hakkında topladığı malûmatına istinaden Avustralya Hükümetine fabrika tesisatı hakkında büyük bir rapor vermiştir. Bu rapor esasları dahilinde hükümet tarafından da birkaç adet hidrojenasyon fabrikası açılacağı umulmaktadır.

Garbi Avustralyadaki altın ocakları için İngiliz sermayesi:

"Financial News,, gazetesi haberine göre garbî Avustralyadaki altın ocaklarında İngilte-

re sermayesinin iştirak miktarının mecmuu 2,50 milyon İngiliz lirası tahmin edilmektedir. Buna mukabil Avustralya sermayesinin nisbeti gittikçe azalmaktadır. 1935 senesinde üç yeni şirket işe başlamış ve bu sene içerisinde 5 büyük altın arma şirketi kurulacaktır. Onlar cümlesinden "Yellowine Mine,,ın senevî istihsâli 60.000 ton işletilmiş altın madeni olacaktır. Muhtelif çalışan şirketler altın maden genel ihtiyatlarını fazla saymakta ve 6.000.000 ton tahmin çimektedirler. Beher ton değeri de buna göre muhtelif 26-36 ton hesab edilmektedir.

Geçen sene başında yapılan çalışma usulündeki bazı inkişaf sonucu olarak maliyet fiyatı beher tona 2 şilin indirilmiştir. Fakat geçen ilk grev ve tatil günleri kârın azalmasını husule getirmiştir. 9 altın arma şirketi tarafından 971.000 İngiliz lirası kâr taksim edilmiştir. Bu dokuzdan yalnız "Norseman Gold Mines,, şirketi yenidir. Son zamanda muhtelif yeni tekâmül tedbirleri alınmaktadır. Bazı şirketler eritme usulünün tekâmülü neticesinde senevî kârın £ 80.000 e çoğalmasını beklemektedirler. Altın fiyatı değişmediği takdirde garbî Avustralyanın altın şirketleri müsait bir tarzda inkişaf edecektir. Daha büyük kâr elde etmiyen bazı şirketlerde rasyonel çalışma usulünün tatbiki elzemdir. Eğer ocak ameleleri hakeme müracaatta bulunarak mesayi saatlerini kısaltırlarsa kazancın azalması çok muhtemeldir.

Bulgaristan

Sofyanın garbi cenubisindeki Pernik devlet ocağı Bulgaristan liğnit istihsalinin % 85 ni temin etmekte ve 5000 den fazla ameleli çalıştırmaktadır. 1935 senesinin genel istihsâli 1.225.000 tonu bulmuştur, Halbuki istihsâl geçen 1934 senesinde 1.267.000 tona çıkmıştır. Beher tonu maliyet fiyatı 5 levaya düşmüş. Geçen 1935 senesi bilançosunda 90 milyon leva kazanç göstermiştir.

Bulgaristanın Sofyadaki Devlet Maden Genel Direktörlüğü petrol için Kustencil ve Bresnik - Tarna mıntakalarında jeolojik araştırmalara başlamıştır.

Bulgaristan Petrol durumu:

Bulgaristanda birkaç senedenberi yapılan petrol araştırmaları bugüne kadar müsbet bir netice vermemiştir. Sofya yakınında Pernik ve Türkiye sınırına yakın olan Svilengrad civarında 250 metre derinliğindeki sondajlar petrol emaresi göstermesine rağmen dikkati çeker netice vermemiştir. Yol inşaatı ve motorlu nakliyat vasıtalarının çoğalması 1923 senesinde 4000 ton tutan benzin ithalâtını 1933 de 7500 tona çıkarmıştır. Aynı senede hariçten 25.279 ton petrol, 22.548 ton gaz yağı, 7084 ton madeni yağ ve 5091 ton sair mayi mahrukat satın alınmıştır.

1933 senesindeki petrol ithalâtının % 85 i Romanyadan ve % 12 si Sovyetler Birliğinden yapılmıştır.

Çekoslovakya

Çekoslovakya'daki kömür hidrojenasyonu:

Son zamanlarda Çekoslovakyanın kok ihracatı çok azaldığından kömür sanayiinin istikbalini korumak üzere Meriç - Ostrau havzasında kömür hidrojenasyon fabrikasının tesisi kararlaştırılmıştır. Bu fabrikanın senevî istihsâli şimdilik 24.000 ile 36.000 ton arasında olacaktır. Bu miktar Çekoslovakya mayi mahrukat ihtiyacının % 10 - 15 ini temin edecektir. Bu fabrikanın senevî kömür ve kok istihlâki 80.000 ton tahmin edilmektedir, inşaat masrafı 100 milyon Çek kronu tutacaktır. Terkibi benzinin bilimum resim ve vergilerden muafiyeti hakkında teşebbüslerde bulunmakta ve buna ait kanun çıkınca derhal inşaat başlanacaktır.

Bu fabrikanın sahibi Zivno-Bank olacaktır.

Çin

Çin madenlerini işletme:

Japon "Domei,, ajansından alınan haberlere göre Kiyansi vilayetinde yeraltı zengin-

ilklerini işletme maksadile Kiyansi valisi ve Sumitomo - Konserni arasında yeni bir Çin - Japon maden şirketi tesisi hakkında müzakerelere başlanmıştır. Japon konserni bu şirkete 15.000.000 yen sermaye verecektir. Bu teşkilâta Japon - Mançu şirketlerinden biri de iştirak edecektir. Teşkil olunacak şirket Kiyansi vilâyetindeki manganez, demir ve kalav cevherleri işletmesini geniş ve asri bir usulle temin edecektir.

Çin Antimuan madenleri işletmesinin Devlete intikali:

Hükümet şimdiye kadar Çin Antimuan madenlerini işleten teşkilâtları son verdiği bir emir ile dağıtmış, bütün madenlerin istihşâl ve ihracını temin, mürakebe etmek üzere «Antimuan işleri ulusal idaresi» namile bir devlet idaresi tesis edilmiştir.

Son zamanlarda Londra borsasında antimuan fiatlarında bir istikrar göze çarpmaktadır.

Çin Petrol Zenginliği:

Çinin «Santral News» Ajansı bildiriyor. Nankin sanayi bakanlığı tarafından Çin petrol kaynaklarının inkişafı işine girilmek üzere hükümetçe mühim tahsisat konmuştur. Çin petrol kaynaklarının 1929 - 1931 senelerindeki genel istihşali 850.000 fiçidan beher fiçi 42 galondan ibarettir.

Bu güne kadar yapılan araştırmalara göre Çin petrol kaynaklarının zenginliği 3,7 milyar fiçi tahmin edilmektedir. Bu miktar acun petrol ihtiyacının % 7 sini teşkil etmektedir.

Kanada

1935 bakı istihşâlinde bir rekor kazandı.

Kanadada bakır istihşali 1935 de yeni bir artış göstermektedir. 1934 senesinde bakır istihşâli 180.000 ton iken 1935 de 210.000 tona çıkmıştır. Bu miktar da bakır istihşâlinde bu güne kadar kaydedilen rakkamların en yükseğidir. Kanada acun bakır piyasasında gittikçe nüfuzunu arttırmaktadır. Kanadanın 1929 istihşâli acun istihşalinin % 5,7 tutarken 1935 se-

nesinde genel istihşâlin % 15 ini temin etmektedir. 1936 senesinde Kanadanın bakır istihşâlinin daha ziyade fazlalaşacağı umulmaktadır.

Macaristan

Macaristanda katrandan benzin istihşâli:

Hükümet teşebbüsile Pet şehrinde «Macar Benzin Hidrojenasyon Anonim Şirketi» tesis edilmiştir. Şirketin şimdiki sermayesi 1 milyon pezet olup Hükümet ile «Nitrokimi A. Ş.» arasında taksim edilmiştir. Bu benzin Prof. Varga usulile katran ve mazot bakiyelerinden istihşâl edilecektir. Senevî istihşâl miktarı 30.000 dz. yani 3.000 ton olacaktır.

Macaristan Kömür istihşâli:

1935 senesinde Macaristanın genel kömür istihşâli 75,4 milyon doppelentdir yani, 7.540.000 tonu bulmaktadır, bu miktarın 7.120.000 tonu satılmıştır. Bu istihşâl geçen 1934 senesine nisbeten % 8,4 fazladır. Kömür satışı da 1935 de evvelkine nazaran % 11,4 çoğalmıştır. Endüstri işlerinde 2.750.000 ton kömür sarfedildiği gibi yeni Budapest - Kegys-halom demir yolu hattının açılması da 1935 istihşalini % 13,3 nisbetinde arttırmıştır.

Macaristandan 1935 senesinde kömür alan devletler arasında Avusturya 157.000 tonla birinci mevki işgal etmektedir. Çekoslovakya 56.000 ton ithal etmiştir. Yugoslavya ve Romanya da Macar kömürünün iyi müşterileri olmuşlardır, italya, Bulgaristan ve Almanya ise çok az ithal etmişlerdir. 1935 senesinde Macaristan dahilindeki kömür istihşâli 7.040.000 tondur.

Mançuko:

12 milyon yen bir sermaye ile Mukden şehrinde "Aluminium Manufacture Company,,

tesis edilmiştir. Bu sermayenin % 50 si cenubî Mançurya demiryolu şirketi tarafından verilmiştir. Şimdilik Fushun'da Japonlar idaresi altında senede 4000 ton alüminyum istihsâl eden fabrika tesis edilecektir.

Mançuko:

1 Şubat 1936 da Mançuko, Korea ve şimali Cinde maden araması ve işletmesi için büyük bir şirket tesis edilmiştir. Bu şirkete Oriental Development Co. de girmiştir.

Şirketin başlıca hedeflerinden biri Mançuryada altın aramaktır. Cenubî Mançurya demiryolu şirketi tarafından Fushun' da yeni bir alüminyum fabrikası kurulacaktır.

Polonya:

Petrol

Polonya hükümeti 1922 denberi azalmakta olan petrol istihsâlini çoğaltmak için 1936 senesi içinde petrol faaliyetini artırmağa karar vermiştir. Hükümet himayesi altında olan Pioneer Petrol Kumpanyası

1 - Karpat dağları eteklerinde jeolojik tetkiklerde bulunacak

2 — Müsbet gördüğü yerlerde sondajlar yapacak

3 — Sondaj yapan diğer kumpanyalara yardım edecek

Pioneer Petrol Kompanyası bu işleri yapabilmek için 11 jeolog, 1 jeolog konsültör, 3 petrograf, 1 kimya mühendisi, 1 paleontolog, 2 magnetometre jeofizisti, 2 grauite jeofizisti, 2 sismograf partisi; bunlara ilaveten Amerikadan arsiulusal şöhreti olan jeofizik profesörü ve mütehassısı Heiland angaje edilmiştir.

Polonyada yeni demir madeni yataklarının keşfi.

Bişyvice Sambor civarında (Şarkî Galiçya) mühim demir madeni yatakları keşfedilmiştir. Bu keşif şimdiden bir Fransız şirketini alâkakar etmiştir. Şirket, yeni maden yataklarının tetkiki için Sambora yeniden bir heyet yollamıştır.

Polonya kömürünün Fransaya ihracı:

Geçen sene zarfında Polonya 1.030.000 ton kömür ihraç etmiştir. Bu miktar evvelki seneden 219.000 ton fazladır. Polonya bu gün Fransaya kömür ihracatçıları arasında Büyük Britanya, Almanya ve Belçikadan sonra dördüncü gelmektedir.

Polonyada petrol ihracatının ihracatlaştırılması:

Ticaret ve Endüstri Bakanlığının yeni bir emri mucibince Polonyanın bütün petrol tasfiyehaneleri ve benzin fabrikaları hükümetçe tesis edilen "Polski Eksport Naftowy,, teşkilatına raptedilmiştir. Bu güne kadar bu müesseseye yalnız asgari 1000 ton ham yağ işleten fabrikaların kaydedilmesi mecburi idi. Küçük fabrika ve tasfiyehaneler bu vaziyetten istifade ederek dahilî yüksek satış fiyatlarından kazançlarını arttırmakta idiler. Yeni kanuna göre bütün müstahsilleri ve tasfiyehane sahipleri muayyen bir miktar petrol ve müştekatını hükümet müessesesine ihracat için teslim etmekle mükelleftirler. Her şirkete düşen miktar "Polski Eksport Naftory,, tarafından tayin edilecektir ve genel istihsalin % 40 mı teşkil edecektir. Fakat kanunun bir maddesi mucibince petrol yerine nakden vergi dahi alınabilir. Bu verginin miktarı senevî istihsali 600 tonu aşmıyanlara ihracat ve dahilî fiyatlar arasındaki farkın % 10 u kadardır.

Senevî istihsali 1000 tondan aşağı olmayan tasfiyehaneler fiyat farkının % 40 mı ve 3000 ton istihsal edenler de fiyat farkının % 65 ini hükümet müessesesine ödemeleri lâzımdır. Bu yeni kanunlar mucibince petrol - benzin ihracatı hükümet eline geçmiş, hatta parafin ihracatı da hükümet inhisarına alınmıştır.

Bu vergilerden toplanacak para da petrol inkişaf işleri için şarfedilecektir.

Rusya - S. S. C. B.

S. S. C. B. Kömür madeni:

Cihan savaşından önce Rusyanın kömür zenginlikleri hakkında malûmat çok noksan

idi. Memleketin mahrukat ihtiyacının mühim kısmı petrol ve odundan temin ediliyordu. Esasen bu zamanlarda makine sanayii yalnız Rusyanın Avrupa kısmında inkişaf etmişti. Devrimden sonra ulusal ekonomi kurulurken memleketin yeraltı servetlerini de meydana çıkarmak ve ondan istifade etmek ülküsü başta gelmiş ve bunun için geniş bir teşkilâtla jeoloji enstitüsü kurulmuş ve maden arama işlerine de başlamıştır. Bu teşkilât hakkında malûmatı ve arama neticelerinin temin ettiği büyük menfaatleri "1., numaralı sayımızda kısaca anlattık. Bu sayımızda kömür madenlerinden bahsedeceğiz.

1913 de Kanada da toplanan arsiulusal jeoloji kongrası Rusyanın kömür mevcudu 220 milyon ton olarak göstermektedir. Bu tarihlerde Rusyanın başlıca kömür havzası Doneç havzası idi. Halbuki devrimden sonra yapılan jeolojik araştırmalar neticesinde "S. S. C. B., nin tesbit ettiği miktar 1.2 trilyon tondur. Bu adet Rusyaya dünya ikinciliğini vermektedir. Çünkü birinci derecede kömür mevcuduna sahip 3.8 trilyon ton ile Birleşik Amerika başta gelir. Bundan sonra 1.2 trilyon ton ile Kanada gelmekte ise de kömür cinsleri mukayese edilince Rusyanın faikiyeti kabul edilebilir. Bu üç memleketin dışında Çin kömür mevcudu 0,5 - 0,3 ve Almanyanın 0,2 trilyon ton kadardır. Rusyanın kömür mevcudu ülkelere nazaran şu suretledir: (adetler milyon tondur).

Bölgeler	Kat'î keşfolunan	Tahmin olunan
Kuzey bölgesi	1.137	60.000
Moskova vilâyeti	457	5930
Ura	131	5 049
Ukranya liğnit köm.	2.816	454.263
Doneç havzası	10	71.000
Kuzey Kafkasya	—	300
Kafkasya	133	188
Orta Asya	179	3.000
Kazakistan	774	3.270
Batı Sibirya	8.500	435.000
Uzak doğu	790	90.000
Yakut ülkesi	390	60.000
Yekûn	15.317	1.188.000

Doneç havzasının kömür damarları 100-200 metre kalınlığında bir toprak tabakası ile örtülü olup "Doneç,, in 70 80 kilometre güneybatısında Desna nehrine kadar ve nehrin doğusunda uzanırlar. Doneç havzasının kuzeyinde, Ukranya-Azof Karadeniz bölgelerinde ve yine Doneç teşkülâtına ait olan kömür damarları vardır. Bütün bunlar son araştırmalarla tesbit edilmektedir. Batıda ise Doneç havzasının damarlarının Dinyeper nehri istikametinde uzandığı sanılmaktadır. Ural - Çelyabinsk taraflarında aynı suretle aramaya devam edilmektedir.

•S. S. C. B., nin kömür istihsâli de bu aramalar neticesi her sene önemli miktarda ve muntazam bir şekilde arttığını aşağıdaki tabloda görebiliriz.

Seneler	Genel yekûn	Doneç hav.	Doneçten başka hav.	Ural hav.	Nisbetler % % %
1913	29.1	25.3	3.8	2.0	87 13 7
1927-928	35.4	27.3	8.1	4.7	77 23 13
1932	64.4	44.7	19.7	10.7	69 31 17
1933	76.0	50.8	25.2	14.9	67 33 20
1934	93.5	60.0	33.5	19.0	64 36 20

Umumî yekûnun 1937 yılında 152 milyon tona çıkarılması program icabıdır.

Rusyadaki kömür istihsâlinin artmasında teknik teçhizat ve bir elden idare mühim bir rol oynamaktadır. Evvelce Rusya kömür sanayii muhtelif hususî ellerle idare edilmekte ve bittabi bunlar arasında hiçbir rabıta bulunmamakta idi. Halbuki bilâhare bütün Rusya dahilinde kömür kurumları glavugol tabir edilen ağır sanayi komiserliğine, merkeze raptedilmiştir.

Rusya dünya kömür istihsâlinde dördüncü gelmektedir, mamafî: S. S. C. B. nin 1934de açtırılmasına teşebbüs ettiği yeni ocakların vaziyeti inkişaf ettiği takdirde Rusya senevî istihsâlini 200 milyon tona çıkarmak azmindedir.

Doneç havzasında 1913 senesinde beher ocağın senelik verim kabiliyeti vasatı olarak 20 000 ton iken bu miktar 1933 de 146.000 tona çıkmıştır.

S. S. C. B. de kömür istihsâlinin artması neticesi olarak bu sanayide çalışan işçi sayısının da mühim miktarda çoğalmasını temin etmiştir. Halbuki, hükümetin nazımlığı olmyan

memleketlerde bu vaziyet tamamen aksi olmuş, umumî buhran kendini pek acı olarak hissettirmiştir.

S. S. C. B. kömürden yalnız ham madde olarak istifade etmemekte son zamanlarda keşfedilen usuller sayesinde terkibi petrol ve buna müsamil kıymetli maddeler de istihsal etmektedir.

Kafkas dağlarının Balkar müstakil mıntakasında Baksan mağarası civarının "teknik ağıztavu,,ında zengin molibden damarları bulunduğunu "Rravda,, gazetesi yazmaktadır. Maden ocağı 2900 metre yükseklikte bulunmaktadır, bu işte şimdiden 60 amele çalışmaktadır. Molibden istihsaline Temmuz 1936 da başlanacaktır.

"Tass,,ın Stalino ayтарыndan alınan haberlere göre Lidievski mıntakasında 118 milyon ton tahmin edilen yeni taş kömürü bulunmuştur. Lisiçin mıntakasındaki yatakların ihtiyat mevcudu 36 milyon tona çıkmaktadır.

Yatakları işletme maksadile 9 yeni kuyu açmak için "Şahtstroy,, devlet trüştü tarafından 40.000.000 ruble tahsisat verilmiştir. Bu ocakların senevî isthsali 8.270.000 ton kömürü bulacaktır.

Uraldaki Tyelguinsk madeninde geçenlerde bulunan iki büyük altın külçesi tetkik edilmiştir. Sıkletleri tam olarak 9.420 ve 14.318 gram tutmaktadır.

Bu nadir külçelerin teşekkülleri çok alâka verici bir tarzdadır. Bu altınlarda oktagon ve eğil ve fil şeklinde kristal tebellürleri vardır.

S. S. C. B. nin maden kömürü ihracatı :

S. S. C. B. tarafından harice gönderilen maden kömürü 1920-1926 da 280.000 ton iken bu miktar 1930 de 2.100.000 tona baliğ olmuştur. Bahusus ihracedilen Sovyet antrasiti dünyada ihracedilen umum antrasit miktarının % 15 ilâ 20 sini teşkil eder.

Filipin

Demir, krom ve manganez madenleri:

Filipin Adalarındaki yeraltı zenginliklerini bilhassa, demir krom ve manganez yataklarını

işletme de Japon sermayesi büyük alâka göstermektedir. 1935 senesinde Japonya Filipinden 300.000 ton demir cevheri ithal etmiş ve 1936 senesi için 500.000 ton demir sipariş etmiştir.

Krom madenlerine gelince: tetkik ve taharri işi henüz kat'i neticeye varmamakla beraber krom madenlerinin şevki için sahillerde şimdiden tahmil tesisatına başlamıştır.

Buradaki madenler «Mines de Florannie» Benguet Conslidated Mining Co. tarafından işletilmektedir. Tahlil neticesinde Florannie cevheri % 54 Cr₂O₃ (krom) % 16 demir, % 12 MgO (magnesium) ve % 13 Al₂O₃ (alüminyum) ihtiva ettiği anlaşılmıştır.

Aynı şirket tarafından Zambales vilâyetinde % 45 Cr₂O₃ ihtiva eden krom cevherini istihsal etmekte ve bütün istihsalini de Japonyaya satmak ümidindedir.

Zambales vilâyetinde muhtelif maden cevherlerine raslanmıştır, fakat bu mıntakada henüz esaslı bir araştırma yapılmamıştır.

«Luzon Consolidated Mines Co.» Japonyanın Kobe şehrindeki bir firmaya her ay 10 000 ton teslim edilmek şartile 100.000 ton krom cevheri beher ton 43 şiline fob Zambales satmıştır.

Fakat madende bugüne kadar lâzım gelen tesisat yapılmadığından bu siparişin vaktinde tesliminden şüphe edilmektedir. Krom cevheri istihsalı yalnız 2-3 sene sonra inkişaf edeceği söylenmektedir. Mangenez cevherinden bu güne kadar yalnız 500 ton numune olarak sevk edilmiştir.

Japonyaya (navlun) ücreti gayet ucuz olduğundan Filipin yeraltı zenginlikte-nden en fazla bu memleket istifade edecektir.

Fransa.

Fransa müstemlekelerinde Petrol araştırmaları:

Fransanın devlet mayi mahrukat ofisi ayan azasından Roy'un başkanlığında Fransız müstemlekelerinde petrol istikşaf ve istihsal işini ilerletmeye karar vermiştir.

İkinci Kânun 1936 da Faşta başlanan istikşaf ve tetkik işleri için Finas Bakanı tarafından tasdik edilen bu tahsisat 10 milyon frs. a baliğ olmaktadır. Yeni alınan tedbirler neticesinde senevî sondajların miktarı 20.000 metreye çıkarılacaktır.

Aynı zamanda Tunus, Madagaskar ve hatti üstüva Afrikasında petrol aramasile meşgul olan şirketlere de 2,3 milyon yeni kredi açılmıştır. Binaenaleyh bu güne kadar devlet mayi mahrukat ofisi tarafından müstemlekelerde petrol taharrisi işine 44 milyon Fransız frangı sarfedilmiştir.

Mayi mahrukat tasarrufu yüzünden elektrik akümlâtörle müteharrik otomobillerin vergisini azaltmak, ağaç gazı veya teksif edilen gazla çalışan arabalara vergi ve sairede teshilât göstermeğe karar veren devlet mayi mahrukat ofisi terkibi petrol işi içinde ayrıca böyle kredi tahsis etmiştir. Bundan mada ofis mayi mahrukat istihsal ve istihlâkında yeni faydalı keşif yapanlara mükâfat verecektir.

Fransa dahilindeki yukarı Savoyen mıntakasındaki istikşaf işleri de devlet mahrukat ofisine raptedilmiştir.

Fransada kömürü mayileştirme işi:

1935 İkincikânun ayında resmi küşadı yapılan «Kömürden mayi mahrukat ve benzin istihsal fabrikası» müsbet sonuçlar verdiğiinden Livein şehrinde «Français des Essences Synthetiques» tarafından yeni bir hidrojenasyon fabrikası tesis edilmektedir. Şimdilik çalışma kabiliyeti günde 50 ton kömür olacaktır. Birinci fabrika Vallette usulü ve ikincisi de Audibert usulü üzerine kurulmuştur. Aynı zamanda «Kurriere Kulman» firması Alman Fişer-Tropş usulünü esas alarak yeni bir hidrojenasyon fabrikasının inşaatına girişmiştir.

Bohrtechniker gazetesinin 15. 1. 936 tarihli nüshasından:

Fransız Maadin Umum Müdürlüğü petrol emirnamesini ihtiva eden Heranlt Vilâyetindeki Gabian civarında yeni sondajlar yapılmağa başlamıştır. Yüksek Savoyenin Şilly etrafında drenaj yapılmasına emir vermiştir.

Hindistan:

1935 Senesinde kömür istihsalâtı:

İstatistik idaresinin verdiği malûmata göre Hindistanın 1935 yılındaki kömür istihsali 22.657.000 tondur. Bu miktar 1934 senesinden % 11.5 fazladır. Umumî istihsalden yalnız 330.000 tonu dış piyasalara verilmiştir.

Hindistan kömür ocaklarında 106.354 amelle çalışmış ve 38 maden ocağında kömür kazma işlerinde elektrikle müteharrik 106 makine kullanılmıştır.

1935 yılı zarfında 5 kömür ocağı elektrileştirilmiştir.

Hindistanda yeni krom istihsali:

Şarğı Hindistanın Ratnagiri arazisindeki krom yataklarının işletilmesine başlanacağı haberi alınmıştır. İstihsal edilen cevherin yalnız % 34-37 Cr² O³ havi olduğu söylenmekle beraber ayıklama ameliyesinden sonra muhteviyatının daha fazla zenginleşeceği umulmaktadır. Buranın senevî 5000 ton istihsal kabiliyeti olduğu söylenmektedir.

Hollanda

Hollanda Hükümeti tarafından Sumatra adasında 1936 senesi ağustosundan itibaren iatihsâle başlayacak bir altın maden ocağı açılmasına başlayacaktır.

Madende basit bir işletme plâni takip edilerek altın yıkama esasile tefrik edilecektir.

Hindistanın yeraltı zenginliklerini tetkik ve arama maksadile 6 şirketten mürekkep 3 milyon sermaye ile Mijnbouu Maatschappij "Yeni Guinea» tesis edilmiştir. Hollanda Hükümetinden 5,83 milyon hektar bir arazide taharriye imtiyaz alınmıştır. Bu şirket maden ve kömür, bilhassa altın arama ile meşgul olacaktır.

Bu şirkete mensup Erdman ve Sielcken firması tetkik için Avustralya altın madenlerine mühendisler göndermiştir.

Taharri işleri Hollandaya ait sahilden başlayarak Eiland havzasına ve sonra arama heyeti tayyarelerle dahildeki mıntakalara geçecektir.

İngiltere

İngilterede umumî maden vaziyeti

İngilterede maden işletmesi buhran senelerinden sonra yeni inkişaf sahasına girmiştir. Maden ocaklarında çalışanların sayısı artmaya başlamış ve istihsâl miktarı çoğalmıştır. 1934 senesindeki maden istihsalinin değeri 162,2 İngiliz lirasını bulmakta ve 1933 senesine nisbeten 9,8 milyon lira fazladır. Bu meblâğdan 142,1 milyon İngiliz lirası kömür istihsali teşkil etmektedir. İngilterenin umumî ihracatında kömür % 87,6 teşkil etmektedir. 1934 senesinde 220,7 milyon ton kömür istihsal edilmiştir.

Maden ihracında demir ikinci gelmektedir ki 1934 senesinde 10,6 milyon ton istihsal edilmiştir. 1933 te ise demir istihsali yalnız 7,5 milyon idi. Demir istihsalinin umum tutarı 2.2 milyon İngiliz lirasıdır. İngiltere demir ve çelik istihsal miktarı olan 15,2 milyon tondan %70 ni dahilî istihsâl temin etmektedir. Son zamanlarda demir cevheri ton başına 1 peni düşerek 4 ş 3 p olmuştur.

Diğer madenlerden İngiltere adalarında çıkan kurşun cevheri de 1934 senesinde 397 bin İngiliz lir. değerinde 68.000 tondur.

Umumî istihsalin 3/5 Derbyshire'deki «Mill Close» madeni temin etmektedir, 1934 senesi kurşun istihsali umumî harbe kadar olan vasatı istihşalden 3 misli fazladır.

1931 senesinde istihsali çok azalmış bulunan kalay cevheri 1934 senesinde yine artmış ve 3200 tona çıkmıştır. Bu miktarın değeri 405.000 İngiliz lirasını bulmaktadır. Kalay cevherinin metal muhteviyatı %62 yi bulmaktadır. Çinkoya gelince: 1934 senesinde tahminen 1000 ton çinko istihsal edilmiştir. Halbuki umumî harbe kadar olan çinko istihsali 20000 ton idi.

İngilterede çalışan maden ocaklarının sayısı aşağıdaki tabloda görüleceği üzere kömür madenlerinin adedi azalmakla beraber diğerlerinin sayısı gittikçe artmıştır:

	1913	1933	1934
Kömür ocakları	3121	2126	2123
Maden ocakları	141	250	275
Taş ocakları	6940	5110	5171
Yekûn	10.202	7.486	7.569

İngilterenin demir istihsali de gittikçe azalmaktadır. 1873/82 senelerinin vasatı istihsali 16,3 milyon iken, 1923/32 seneleri istihsâlât vasatısı yalnız 9,8 milyon tondur. Eğer 1873/82 senelerinin vasatı rakamları 1934 senesindeki istihsal ile karşılaştırılırsa 1934 istihsali 1873/82 vasatisine nazaran demir %94,8, kalay 22,8% kurşun 92,9% ve çinko da yalnız 3,9% teşkil eder.

Son zamanlarda büsbütün istihsal edilmiyen bakır vasatısı 1873/82 senelerinde 65.000 tonu bulmakta idi. Keza manganez cevheri istihsali de 1903/12 senelerindeki vasatı miktarı 8700 tondan 1000 tona düşmüştür. Kükürt cevheri istihsali de 60 sene evvelki istihsalin yalnız %5,3 ü ancak temin olunmaktadır. Yalnız tuz istihsali 60 sene evvelkine nazaran %5,6 artmıştır. Bitümin şistlerin istihsali de gittikçe azalmaktadır, 1913/22 senelerinde vasatı istihsal olan 2,9 milyon ton şistten 1934 senesinde ancak yarısına yakın bir miktar temin olunmuştur. Hulâsa, İngiltere maden istihsalinde en yüksek noktaya varmışken son zamanlarda yavaş yavaş düşmeye başlamıştır.

Umumî harp ve son senelerde madenlerde çalışan ameleler sayısına gelince: kömür istihsalinde çalışanların sayısı gittikçe azalmaktadır. 1913 34 senelerinde kömür, metal ve taş ocaklarında çalışan amelelerin sayısı aşağıdaki tablodan görülebilir:

Seneler	Ocaklar			
	Kömür	Maden	Taş	Yekûn
1913	1.127.890	27.412	80.906	1.236.211
1920	1.248.224	21.323	67.750	1.337.297
1925	1.117.828	15.593	82.718	1.216.139
1930	943.442	13.417	76.665	1.033.524
1931	877.141	9.773	73.112	960.026
1932	827.439	9.305	67.143	903.887
1933	792.294	9.807	65.967	873.068
1934	797.699	11.776	69.368	878.843

Kömür ocaklarında çalışan amele sayısının azalmasına mukabil beher amelenin senelik

vardiya (sekiz saatlik çalışma zamanı) vasatı 242 den 1934 senesinde 253 e çıkmıştır.

Amelelerin %99,6 sı erkek ve yalnız %0,4ü kadındır ve bütün ocaklarda 30.100 çocuk (16 yaşından aşağı) çalıştırılmaktadır.

Kazalara karşı

Sık sık tekrür eden kazaların önüne geçmek üzere «North Staffordshire» deki maden havzasında şu usul tatbik edilmektedir: Her ay en az kaza ocağın hangi tarafında olursa o mıntakada çalışan amele arasında taksim edilmek üzere 10 ingiliz ve 10 şilin para mükâfatı konmaktadır. Menedilen kazanın mahiyeti ve buna mukabil verilecek ikramiye miktarı tesbit edilerek herkesin göreceği bir tarzda ocaklara asılmıştır.

Ocak dahilinde birbirini teyekkuza davet eden bu usul 24 birinci kânundanberi tatbik edilmekte olup netice olarak ta bugüne kadar kazalarda %24 bir azalış olmuştur.

İngilterenin benzin istihlâki

Son 1935 senesinde İngiltere benzin istihlâki 1321 milyon galon (6010 milyon litre)dir. Bu miktar 1929 dan %50 fazladır. 1929 senesinde benzin istihlâki 891 milyon galon idi. Son do. t sene zarfında İngilterenin benzin istihlâki aşağıdaki tablodan görülmektedir.

Sene	İstihlâk Mil. galon	Bir sene evvelkine nazaran artma Mil. galon üzere
1932	1.075	
1933	1.124	49
1934	1.212	88
1935	1.321	109

Irak

Irak petroleri:

B. O. D. (British Oil Devlopment) şirketi geçen son baharda Kayyara'da günde 2000 t. ham petrol verecek kabiliyette yeni bir yatak keşfetmiştir. Bu keşif Irak petrollerinin ehemmiyetini fazlalaştırmaktadır. Bu ehemmiyeti kavrayabilmek için biraz izahat vermek lâzımdır .

Irak kırallığı uzun pazarlıklardan sonra 14 Mart 1925 te Irak petrol yataklarını işletmek üzere "Turkish Petroleum Co.,, ye imtiyaz vermişti. O zaman bu şirketin ismi "Irak Petroleum Co.,, ye tahvil edilerek 1927 de işe başlandı. Birinciteşrin 1927 de "Baba Gurgur,, da yapılan delme ameliyesinde günde 12 t. temin eden ilk mühim kaynak bulunmuştu. Bundan sonra 41 delme ameliyesi yapılarak bunlardan 15 i senevi 4 milyon ham petrol verme kabiliyeti temin etti. Bugün, Irakta mevcut petrol hazinesinin asgarî 350 milyon ton olduğu tahmin edilmektedir. Bu miktar Avru panın yirmi senelik ihtiyacını kapatmaya kâfidir. Bu mühim petrolü nakletmek için 1930 da biri Kerkuk'tan Hayfaya, diğeri de Kerkuk'tan Trablus Şama olmak üzere iki boru inşasına başlanmış ve 1934 senesi kışında inşaat bitirilmişdir. Bu borulardan birincisinin tülü 1.012 km. ikincisinin de tülü 869 km. dir ki, cem'an 1.881 km. dir. Boruların inşasında 450 Amerikalı ve Avrupalı ve 14.000 yerli işçi istihdam edilmiştir. Bu borular faaliyete girdikten bir sene sonra nakliyat ihtiyacına kifayetsizlikleri görülmüş ve yeni bir boru inşasına lüzum hasil olmuştur.

Boruların inşasına giden masraflar şimdiye kadar resmî vesaike bildirilmemekle beraber teknisiyenlerin tahminine göre asgarî 3 ilâ 4 milyon sterlin kadardır. Bu yekûna bir de her sene I ak hükümetine imtiyaz mukabili olarak verilen 400.000 sterlini de ilâve etmek icap eder. Irak bu miktardan Türkiye hükümetine de bir hisse vermektedir.

Memleketin ihtiyacına tekabül etmek için Alvan'da küçük bir tasfiyehane işlemektedir. Yakında yalnız memleketin ihtiyacı için değil aynı zamanda ihracat yapacak büyük bir tasfiyehane tesisi de mevzuubahistir.

Yugoslavya

Yugoslavyada bakır istihsalinin ilerlemesi:

Avrupa bakır müstahsilleri arasında son zamanlarda Yugoslavya 3 üncü mevki tut-

maktadır. Almanya senevî 50.000 ton bakır istihsalile birinciliği kazanmıştı, sonra 48.000 ton bakır istihsal eden Japonya geliyor. Yugoslavyanın 1934 senesi bakır istihsali ise 45.000 tonu bulmaktadır. Bundan dolayı Yugoslavyanın ihracatında bakır büyük bir ehemmiyeti haizdir. Son dört senedeki bakır ihracatının değeri aşağıdaki vaziyettedir

Sene	1932	1933	1934	1935 (iki ayı)
Bakır ihracı milyon dolar	334,7	363,7	320,3	57,6

Yugoslavyanın en büyük bakır ocakları memleketin cenubunda Bor civarında "Sv. Georj., madenleridir. Bu madenler 1904 senesinde tesis edilen Fransız şirketi tarafından işletilmektedir. Esas sermayesi 15 milyon Fransız frangı, ihtiyat olarak ta 94 mil. frs'dır. Geçen 1935 senesinde safi kâr 22 milyon frangı bulmuştur.

Bu bakır madenlerindeki istihsalin çoğalış vaziyeti dikkate değer; daha 1912 ve 1913 senelerinde senevî istihsal 7000 tondu.

Umumî harp bu ocakları tahrib etmiş ve ancak 1913 deki istihsal miktarı 1924 yılında temin edilebilmişti. Fakat 1928 tarihinde senelik istihsal 15 000 tonu bulmuş ve gittikçe artırılarak 1930 da 24 500, 1932 de 30.000, 1934 yılında da 40.000 tonu bulmuştur. 1935 senesi bakır istihsali 50.000 ton tahmin edilmektedir.

Yunanistan

Yunanistanın batı Trakyasında istikşafı yeni yapılan petrol madenlerinin işletme imtiyazını İngiliz sermayesile müteşekkil bir ecnebi firması almıştır. Yerli gazeteler Yunan ekonomi durumunda mühim bir rol sahibi olması lâzımgelen yeraltı servetlerinin yabancı ve hususî müesseselere verip bizzat kendisi işletmediğinden ötürü hükümetin hatasını kayıt ettikten sonra petrol imtiyazının anlaşma şartlarının halka bildirilmesini talep etmektedir.

Japonya

Japonyada petrol arama enstitüsü:

Tokyoda endüsteri kulübünde san zamanla'da yapılan bir ziyafette Japon ticaret bakanı Maşida kükümetin büyük bir petrol arama enstitüsü tesis etmek istediğini ve bu enstitü en mütarekki ve modern esaslar dahilinde kurulacağını bildirmiştir. Ticaret bakanı «bu enstitülerin en mükemmeli olacaktır» demiştir. Hususî sermaye ve işletmelerin bu işe yardımında bulunmalarını temenni etmiştir.

Jaaponyada tabii servetlerin devletleştirilmesine doğru:

Miyako gazetesi, Harbiye Nazırı ve «Tabii membalar bürosu» nün Japonyanın tabii servetlerinin harp zamanında olduğu gibi sulh zamanında da bir tek kontrole tâbi tutacak yeni bir kanun projesini hazırlamaktadır olduğu haber verilmektedir.

Bu kanun projesi şu esaslar dahilinde olacaktır :

- 1 — Japonyada kâfi miktarda mevcut olmıyan ham maddelerin tedariki; meselâ: Hafif madenler, cıva, demir cevheri, petrol ve saire.
- 2 — İşletme vasıta'arının tekrar tanzimi
- 3 — Tecrübelerin kontrolü.
- 4 — istifade edilmemiş su kuvvetlerini inkişaf ettirmek.
- 5 — Sermayelerin dışarıya çıkarılmasının menî.
- 6 — Teşebbüslerin kontrolü.

Bu kısa şekildeki kanun paajesi ordu ve bahriyenin gözettikleri hedefler üzerinde tanzim edilecek ve memleketin yalnız bütün menabii değil, aynı zamanda bütün ekonomisal faaliyetini ve bilhassa sermayelerin kullanma ve nezaretini ele almak gayesindedir.

Japonya bakır ihtiyacı:

Londradan alınan haberlere göre Japonyanın silâhlanması yüzünden 1935 senesindeki bakır istihlâki 134.170 tonu bulmuştur. Halbuki 1934 senesinde 113.425 tondu. 1935 senesinde dahilde 69.407 ton bakır istihsal edilmesine rağmen geçen sene bakır ithalâtı 65.367 tona

çıkıştır. Buna mukabil 1934 yılı istihsalı miktarı 46.990 tondur.

Son hafta Japonya hükümeti Siliden büyük miktarda bakır satın almıştır. Bu mubayaa yalnız Amerika grubuna dahil olmıyan müstahsil-lerden alınması dikkate değer.

Joponyanın silâhlanması ve yeni topraklar ilhakına muhtelif sebepler gösterilmektedir. Bu sebeplerden başlıcası da mahrukat ihtiyacını kendi temin etmek istemesidir.

Japon sanayii muharrik kuvvet olarak su kuvvetlerinden azami derecede istifade etmekte ise de bazı fabrikalara ve bilhassa ticaret ve harp filosunun ihtiyacı olan kömür ve petrolü da düşünmek- hayatî bir meseledir.

Japonyada kömür madenleri az değildir. Bilhassa Kora ile beraber Japonyanın mevcut kömür serveti 6. 8 milyon ton tahmin ediliyor. Yalnız bu kömür jeolojik teşekkül itibarile genç olduğundan kalorisi az ve kok imaline de salih değildir. Bu yüzden 1927 senesine kadar Japonya muharrik kuvvetinin 2 milyon kilovatını su kuvvetinden ve yalnız 1.02 milyon kilovatını da kömürden temin ediyordu. 1927 senesinde yeni yapılan fabrikaların muharrik kuvvetinin de 1.76 milyonu yine su kuvvetinden ve ancak 0, 15 milyon kilovatını kömürden istifade ederek temin eimiştir.

Çinin muhtelif cins kömürlere sahip olması ve Sahalin adalarının da petrol membalanna sahip bulunması Japonyanın son hareketine sebebiyet vermiştir Bilhassa Japon adalarının 600 mil uzakında senevi 600.000 ton petrol istihsal eden Sahalin mintakası Japon iktisatçılarının dikkatini çekmişti. 1904-5 senesindeki Rus - Japon harbi neticesindeki « Portsmouth »

anlaşması mucibince Sahalin adalarının bir kısmını Jeponyaya ilhak edilmişti. Fakat petrol kaynaklarının bilhassa adanın kuzey zengin taraflarında bulunuşu 1917/19 senelerinde bu adaların Japonlar tarafından işgaline sebep oldu Çünkü Japonyanın millî müdafaası için lâzım olan petrolü Kalifornia, Cava, Borneo ve Meksikadan ithal etmek mecburiyetinden kurtulması lazımdı.

1925 senesinde Japonların S. S. C. I ile yaptığı bir anlaşma mucibince Japonlar Rusya'ya ait olan toprakları tekrar iade ettiler. Buna mukabil ise petrol sahası müşterek işleme tâbi tutuldu. Bu mutabakata nazaran petrol sahası asalarında satranç tahtası gibi taksim edilmektedir. Meselâ: Bir arazide Japonlar petrol keşfettikleri takdirde komşu arazide Rusların sondaj yapmaya hakları vardır. Fakat bu taksim tarzı Japoların istihsallerine zarar vermektedir.

Japonların Uluslar Kurumundan çekilmesi ve Washington, deniz mukavelesini feshetmesi yüzünden yeniden silâhlanmaya başlaması millî müdafaası için lâzım olan petrolün temini gayesi Sahalin adasının tamamen satın alınmasını ortaya atmıştır. Rusların uzak şarktaki sanayii ve filosu için Sahalin petroları mühim olmakla beraber bu satışın yapılması da muhtemeldir.

Kömür vaziyetine gelince: Mançukonun işgali Füsun - Pengçihuyen'deki kömür havası (eski Mukden civarı) Japonların bu ihtiyacını kısmen telâfi etmektedir. Mançuko'da demir madenleri bulunması bu sanayiinin burada kurulmasına zemin teşkil etmiş ve Japonlar bu yolda çalışmaya koyulmuşlardır.